

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 28 februari 2023

Saken

Omställningsstudiestöd,
aktualitetsvillkor

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 47 § andra stycket i lagen om omställningsstudiestöd inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om omställningsstudiestöd för studier på ett sjuksköterskeprogram under perioden den 1 januari – den 30 juni 2023.

CSN begärde därefter kompletterande uppgifter avseende NN:s arbetsinkomster och övriga ersättningar.

CSN avslag ansökan med följande motivering. Enligt tillgängliga uppgifter bedömer CSN att NN bara har uppfyllt villkoret om aktuell förankring på arbetsmarknaden under 8 månader under en ramtid om 24 månader. Hon har därför inte rätt till omställningsstudiestöd. De 24 månaderna räknas i hennes fall från dagen innan hennes ansökan kom in till CSN den 2 oktober 2022. Perioden CSN prövar är den 2 oktober 2020 till och med den 1 oktober 2022.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. Hon har varit klient hos sin omställningsorganisation Trygghetsrådet sedan sin uppsägning på grund av arbetsbrist under covidpandemin den 20 augusti 2020. Hon fortsatte arbeta på sin dåvarande anställning till och med november 2020. På grund av att hon varit klient hos Trygghetsrådet har hon rätt att begära att CSN beräknar ramtiden två år bakåt i tiden från den 20 augusti 2020.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. CSN bifogade även

ett yttrande och anförde i huvudsak följande. Ramtiden för arbetsvillkoret ska som huvudregel beräknas från de månader som närmast har föregått den dag en ansökan om omställningsstudiestöd har kommit in till CSN. I de fall studierna har påbörjats före den dag ansökan kom in ska ramtiden emellertid istället beräknas från och med dagen före studiestarten. Istället för att beräkna ramtiden för aktualitetsvillkoret enligt 6 § lagen om omställningsstudiestöd får, om den studerande begär det, ramtiden avse de 24 månader som närmast föregått den dag den studerandes ansökan om grundläggande omställnings- och kompetensstöd kom in till en omställningsorganisation som han eller hon är anknuten till. Detta följer av 5 § förordningen om omställningsstudiestöd. Möjligheten att ansöka om grundläggande omställnings- och kompetensstöd hos en omställningsorganisation i den mening som avses i 5 § förordningen om omställningsstudiestöd infördes genom lagen (2022:850) om grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Denna lag trädde i kraft den 30 juni 2022. Ansökningar om olika former av stöd som en studerande kan ha gjort hos sin omställningsorganisation före den 30 juni 2022 kan således inte medföra en beräkning av ramtiden enligt 5 § förordningen om omställningsstudiestöd.

NN:s ansökan om omställningsstudiestöd kom in till CSN den 2 oktober 2022. Ramtiden för aktualitetsvillkoret ska således enligt huvudregeln fastställas till perioden den 2 oktober 2020 – 1 oktober 2022. NN gör dock gällande att ramtiden ska beräknas utifrån tidpunkten då hon ansökte om stöd hos sin omställningsorganisation, TRR. CSN anser att ramtiden inte kan beräknas enligt 5 § förordningen om omställningsstudiestöd. Detta eftersom lagen om grundläggande omställnings- och kompetensstöd trädde i kraft först den 30 juni 2022 och NNs ansökan är gjord långt innan lagen trädde ikraft. Det saknas således förutsättningar att fastställa ramtiden för aktualitetsvillkoret på något annat sätt än vad som framgår av det överklagade beslutet. Annat har inte framkommit i ärendet än att NN under ramtiden den 2 oktober 2020 – 1 oktober 2022 inte har uppfyllt villkoret om aktuell förankring på arbetsmarknaden. CSN bedömer således att överklagandet ska avslås.

NN har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på CSN:s yttrande, men hon har inte hörts av.

Författningsbestämmelser

Av 6 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande.

Omställningsstudiestöd får lämnas till en studerande som

1. har förvärvat arbetat i Sverige i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad i

a) sammanlagt minst 96 månader inom en ramtid om 14 år som kan beräknas tidigast från och med det kalenderår då han eller hon fyllde 19 år, och

b) sammanlagt minst 12 månader inom en ramtid om 24 månader, eller

2. under kvalificeringstiderna som anges i 1 a och 1 b har haft en viss minsta inkomst av förvärvsarbete.

Med ramtid enligt första stycket avses de 14 år respektive 24 månader som närmast har föregått den dag ansökan om omställningsstudiestöd kom in till Centrala studiestödsnämnden. Om studierna har påbörjats före den dag ansökan kom in beräknas ramtiden i stället från och med dagen före studiestarten.

För att förvärvsarbetet i första stycket 1 a ska få räknas ska det ha varit den studerandes huvudsyssla under kvalificeringstiden.

Förvärvsarbete i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz får tillgodoräknas som förvärvsarbete i Sverige.

I 5 § förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd anges följande. Ramtiden enligt 6 § första stycket 1 b lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd får, om den studerande begär det, i stället avse de 24 månader som närmast föregått den dag den studerandes ansökan om grundläggande omställnings- och kompetensstöd kom in till en omställningsorganisation som han eller hon är anknuten till. Om studierna har påbörjats innan omställnings- och kompetensstödsansökan kom in beräknas ramtiden i stället från och med dagen före studiestarten. Studier som påbörjas efter ett studieuppehåll räknas också som en studiestart.

Överklagandenämndens bedömning

Frågan i ärendet är om NN uppfyller aktualitetsvillkoret, vilket innebär att hon måste ha förvärvsarbetat minst 16 timmar per vecka under en kalender-månad sammanlagt under minst tolv månader inom en ramtid av de senaste 24 månaderna innan ansökan om omställningsstudiestöd eller haft en viss minsta inkomst av förvärvsarbete. Syftet med aktualitetsvillkoret är att sökanden ska ha en aktuell förankring på arbetsmarknaden för att kunna beviljas omställningsstudiestöd.

Av förarbetena till 6 § till lagen om omställningsstudiestöd (prop. 2021/22:176 s. 185) framgår bland annat följande.

”Regeringen vill understryka att aktualitetsvillkoret i första hand syftar till att säkerställa att den sökande har en aktuell arbetsmarknadsanknytning. Det är viktigt just eftersom omställningsstudiestödet syftar till att stärka den sökandes ställning på arbetsmarknaden. Detta framgår bland annat av att den som studerar med omställningsstudiestöd förutsätts ha en förvärvsinkomst att kompensera. För den som står långt ifrån arbetsmarknaden finns det andra och bättre lämpade stöd som är anpassade efter just den gruppens behov, såsom till exempel studiestartsstödet.”

Ramtiden för att uppfylla aktualitetsvillkoret räknas enligt huvudregeln från det att ansökan om omställningsstudiestöd kom in till CSN. Om studierna har påbörjats före den dag ansökan kom in ska ramtiden i stället beräknas från och med dagen före studiestarten. Om den sökande begär det så kan ramtiden som alternativ beräknas från tidpunkten då en ansökan om grundläggande omställnings- och kompetensstöd kom in till en omställningsorganisation som han eller hon är anknuten till.

Överklagandenämnden konstaterar att NN:s ansökan om omställningsstudiestöd kom in till CSN den 2 oktober 2022. Hon har dock begärt att ramtiden istället ska beräknas utifrån tidpunkten då hon ansökte hos sin omställningsorganisation, TRR.

Lagen om grundläggande omställnings- och kompetensstöd trädde i kraft först den 30 juni 2022 och NN:s ansökan är gjord flera år dessförinnan och kan då inte

bedömas vara en sådan ansökan som avses i den aktuella lagstiftningen eller dess övergångsbestämmelser. Ramtiden ska därför för hennes del därför beräknas enligt huvudregeln.

Enligt huvudregeln ska ramtiden för aktualitetsvillkoret beräknas utifrån när ansökan om omställningsstudiestöd kom in till CSN och fastställas till perioden den 2 oktober 2020 – 1 oktober 2022. Av de tillämpliga bestämmelserna följer att det saknas förutsättningar att fastställa ramtiden för aktualitetsvillkoret på något annat sätt. Annat har inte framkommit i ärendet än att NN under ramtiden den 2 oktober 2020 – 1 oktober 2022 inte har uppfyllt villkoret om aktuell förankring på arbetsmarknaden. Överklagandet ska därför avslås.

Robert Dalman

Maria Lekarkina

Beslutet har fattats av: Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Helena Söderberg, Jenny Twana och Jonathan Sjölander

Föredragande: Maria Lekarkina

Kopia till CSN och CSN:s rättsavdelning

Kopia till Utbildningsdepartementet